

آیا عدالت بنزینی در ایران پیاده می‌شود؟

آغاز آزمایشی طرح بنزین برای همه

یارانه پنهان انرژی همواره یکی از بحث‌های مناقشه‌برانگیز در ایران بوده است. مهمترین بحث مطرح شده درباره یارانه بنزین همواره این بود که این یارانه، شامل حال خودروداران و اقشار پردرآمد می‌شود و اقشاری کمتر برخوردار از چنین یارانه‌ای بهره‌مند نمی‌شوند. برای همین طرفداران عدالت در توزیع یارانه بر این باورند که باید برای این معضل چاره‌ای اندیشید. اخیراً دولت اعلام کرده که در راستای ایجاد عدالت در توزیع یارانه انرژی، قصد دارد طرح «بنزین برای همه» را به صورت آزمایشی در کیش و قشم اجرا کند. در این طرح، سهم هر ایرانی ۱۵ لیتر بنزین است که به حساب سرپرست خانوار واریز می‌شود و اگر افراد خودرو نداشته باشند، قادر خواهند بود سهمیه بنزین خود را در پست‌های طراحی شده به فروش رسانند. آیا اجرای این طرح به ایجاد عدالت در توزیع یارانه انرژی منتهی می‌شود؟ رضا پدیدار، عضو هیأت نمایندگان اتاق تهران اجرای این طرح را عاملی برای کنترل مصرف بنزین در ایران اعلام کرده و پیش‌بینی می‌کند که این طرح به نتایج مثبتی برسد. البته نظرات مخالفی هم درباره این طرح مطرح شده است.

گزارش

بنزین داشته باشند و یک عده این حامل انرژی را نداشته باشند. وقتی همه مردم از بچه شیرخوار تا آدم مسن بنزین در اختیار داشته باشند، چرا باید سوداگری ایجاد شود. وقتی همه بنزین دارند، قیمت این محصول پایین می‌آید. زیر تمام آحاد جامعه در کارت ملی خود هر ماه بنزین دریافت می‌کنند.»

او تأکید می‌کند: «جامعه نمی‌تواند مستعد افزایش قیمت‌ها شود. البته مشکل اینجاست که افراد به جای دیدن ابتدای طرح انتهای آن را می‌بینند. در حالی که ابتدا باید ادبیات مشترک پیدا کرد و بعد وارد مسیر شد و در صورت بروز مشکل، به دنبال راهکار رفت.»

دامن زدن به افزایش قیمت بنزین

اگر چه پدیدار طرح پایلوت اجرا شده در قالب طرح بنزین برای همه را طرحی مثبت در راستای اصلاح الگوی مصرف بنزین در کشور معرفی می‌کند اما غلامحسین حسسنتاش کارشناس انرژی در دادداشتی به شروق، دلایل مخالفت خود با این طرح را برمی‌شمارد.

به اعتقاد او، اختصاص ۱۵ لیتر بنزین در ماه برای هر کارت ملی به مفهوم یک سهمیه نیم‌لیتر در روز برای هر شهروند است. اگر جمعیت را ۸۵ میلیون هم فرض بگیریم، می‌شود ۴۲،۵ میلیون لیتر در روز در حالی که متوسط مصرف بنزین این روزهای کشور، بیش از ۹۰ میلیون لیتر در روز است.

حسسنش ادامه می‌دهد: «به فرض اینکه این کار اجرایی شود، آن‌وقت آنها که بنزین لازم ندارند، لابد می‌خواهند بنزین‌شان را الیتری هر چقدر که می‌توانند به بقیه بفروشند؛ الیتری ۱۰ هزار یا ۱۵ هزار تومان یا بیشتر بفروشند، آن‌وقت در واقع به دست خود مردم، بنزین گران می‌شود.»

او اضافه می‌کند: «دولت نصف نیاز روزانه کشور را به شهروندان تخصیص داده و می‌خواهد بقیه را به قیمت آزاد به فروش رسانند. در این صورت همان کسی که به فرض بابت بنزین اضافه (اگر دلال‌ها و واسطه‌ها بگذارند) چیزی گیرش آمده، باید چندین برابر آن را بابت تورم هزینه کند.»

به گفته حسسنتاش، اجرای چنین طرحی در دنیا سابقه ندارد. همین مسأله عامل نگرانی است که از تبعات اجرای چنین طرحی است.

این کارشناس انرژی با اشاره به تبعات افزایش قیمت بنزین بر تورم جامعه، عنوان می‌کند: «آیا تأثیر این اقدام و آثار قیمتی آن بر تقاضای سایر سوخت‌های تاحدودی جایگزین مثل گازوئیل و سسی‌ان‌جی و ال‌پی‌جی مطالعه شده یا تأثیر آن بر تورم و تولید ناخالص ملی مطالعه شده یا قرار است مثل همیشه با آزمون و خطا جلو برویم که در امور قابل مطالعه و قابل پیش‌بینی به هیچ‌وجه این موضوع جایز نیست.»

عضو هیأت نمایندگان اتاق تهران یادآور می‌شود: «اکنون میل به مصرف فرآورده‌های سوختی که باعث بالا رفتن شدت انرژی می‌شود، در ایران بسیار بالاست. ما باید یک افزایش پایدار در میل به مصرف به‌وجود بیاوریم. قاچاق سوخت به کشورهای همسایه و ایجاد شبکه فساد هم معضل دیگری است. این داستان، تخریب تولید و اقتصاد ملی را به همراه داشته است.» او در واکنش به انتقادات مطرح شده در زمینه دامن زدن به افزایش قیمت با توزیع بنزین بین آحاد جامعه، بیان می‌کند: «ابتدا بحث افزایش قیمت مطرح نیست. در وهله نخست، با اجرای این طرح یارانه پنهان به آشکار تبدیل می‌شود و واقعی‌سازی قیمت سوخت رخ می‌دهد. در گام نخست قرار شد این ایده را در مناطق آزاد تست کنیم و ببینیم واکنش‌ها چگونه خواهد بود. بعد این طرح را در کشور پیاده‌سازی کنیم.»

به گفته پدیدار، در حال حاضر در ایران ۲۷ میلیون کارت سوخت وجود دارد. این تعداد کارت، ۲۴ میلیون آن شخصی و ۳ میلیون آن عمومی است. اگر ۶۰ لیتر در ماه به این کارت‌ها سوخت بدهیم یک میلیارد و ۶۲۰ میلیون لیتر در ماه سوخت توزیع می‌شود. او اضافه می‌کند: «در این طرح، اگر به هر نفر ۱۵ لیتر بنزین بدهیم، با در نظر گرفتن ۸۵ میلیون نفر جمعیت، یک میلیارد و ۲۷۵ میلیون لیتر سوخت توزیع می‌شود. به این ترتیب، با اجرای چنین طرحی، در توزیع حدود ۳۵۰ میلیون لیتر بنزین مدیریت می‌شود.»

این عضو هیأت نمایندگان اتاق تهران تأکید می‌کند: «تخصیص عدد ۱۵ لیتر بنزین به هر ایرانی، عدد کمی نیست؛ زیرا در یک خانواده، بچه کوچک هم هست. فردی که ماشین ندارد می‌تواند سوخت خود را به سرپرست خانوار بدهد و امکان جابه‌جایی این سوخت روی کارت ملی وجود دارد. همه سهمیه خود را روی کارت ملی دریافت می‌کنند و با کارت ملی می‌توانند به کارت ملی فرد دارای ماشین، سهمیه خود را منتقل کنند.»

او اضافه می‌کند: «با اجرای چنین طرحی مشارکت ملی در صرفه‌جویی مصرف انرژی به وجود می‌آید. این ایده در شرایطی که ما اکنون بحران داریم، رویکرد مناسبی است. به قدری مصرف بالا رفته که میزان بنزینی که تولید می‌کنیم کفاف نمی‌دهد و فکر می‌کنم سال دیگر دچار بحران شویم یا مجبور می‌شویم بنزین وارد کنیم. این روند وضعیت مناسبی برای کشور ایجاد نمی‌کند.»

پدیدار درباره احتمال ایجاد سوداگری با اجرای چنین طرحی می‌گوید: «به نظر من این طرح سوداگری ایجاد نمی‌کند. وقتی همه مردم بنزین را دارند و همه این حامل انرژی را در اختیار دارند، دلیلی برای سوداگری وجود ندارد. وقتی سوداگری می‌شود که یک عده

بهره‌مند شوند.» جواد اوجی تأکید می‌کند که دولت سیزدهم هیچ برنامه‌ای برای افزایش قیمت بنزین ندارد و همه جوانب تغییر توزیع یارانه بنزین دیده شده و برنامه این است که در قشم و کیش به صورت آزمایشی و با نرخ هزار و ۵۰۰ تومان دولتی و ۳ هزار تومان آزاد، بنزین توزیع شود. به گفته او، کسانی که یک سال اقامت در ایران داشته باشند، می‌توانند از این یارانه برخوردار شوند. به این ترتیب که در ابتدا ماهانه ۱۵ لیتر بنزین هزار و ۵۰۰ تومانی به همه تعلق می‌گیرد و دریافت‌کنندگان می‌توانند آن را استفاده کرده و یا به صورت اعتباری از بخش ریالی آن استفاده کنند.

طرحی با هدف تصحیح قیمت حامل‌های انرژی

طرح بنزین برای همه؛ اگر چه به صورت آزمایشی در دست اجراست، اما بحث‌های زیادی را در سطح بدنه کارشناسی به همراه داشته است. رضا پدیدار عضو هیأت نمایندگان اتاق تهران در گفت‌وگو با آتیه‌نو، طرح ارائه شده از سوی دولت را یک طرح خوب برای همه توصیف می‌کند.

او می‌گوید: «یکی از معضلات فعلی کشور این است که اگر سرمایه‌های ملی هیدروکربوری را در داخل به قیمت‌های بسیار پایین‌تر از قیمت‌های متعارف منطقه‌ای ارائه دهیم، یکسری مشکلاتی ایجاد می‌کند.»

پدیدار یادآور می‌شود: «ضریب شدت مصرف انرژی در ایران به دلیل اضافه مصرفی که هست، بالاست. شدت مصرف انرژی در ایران ۵،۷ برابر میانگین جهانی است. به این ترتیب بزرگترین ضریب شدت مصرف انرژی را داریم. هیچ جای دنیا چنین چیزی وجود ندارد. حتی در آمریکا مصرف انرژی این شرایط را ندارد.»

او بیان می‌کند: «طرح بنزین برای همه، طرحی بود که ما سال ۹۴ در اتاق بازرگانی به همراه آقای دکتر شمس‌اردکانی ارائه کردیم. این طرح هدفش تصحیح قیمت حامل‌های انرژی است.» پدیدار می‌گوید: «به پیشنهاد دکتر شمس‌اردکانی، اعلام کردیم که بهتر است ابتدا طرح به صورت پایلوت در جزیره قشم پیاده‌سازی شود. تا به این طریق ابعاد این طرح را ببینیم و معضلات اقتصادی کشور را در فروش منابع و سرمایه‌های ملی هیدروکربوری تصحیح کنیم.»

او تأکید می‌کند: «اتفاق مثبتی که اجرای این طرح می‌تواند ایجاد کند، این است که شدت مصرف انرژی در ایران کاهش می‌یابد و سپس منابع مالی و سرمایه‌ای فروش داخلی مدیریت می‌شود. به این ترتیب ما در تولید و مصرف فرآورده‌های نفت و گاز به یک تناسب می‌رسیم.»

سال‌هاست که نحوه توزیع یارانه انرژی در ایران به یک مناقشه جدی تبدیل شده است؛ مناقشه‌ای که دولت برای حل آن به دنبال راهکار می‌گردد. مخالفان توزیع یارانه پنهان انرژی بر این باورند که اختصاص یارانه به یک حامل انرژی مانند بنزین سبب می‌شود که فقط صاحبان خودرو از این مزیت برخوردار شوند و دیگر اقشار جامعه که توان خرید خودرو ندارند، از این مزیت بی‌بهره باشند. شاید برای رفع این نقیصه است که دولت طرح «بنزین برای همه» را کلید زده است. بر اساس طرحی که قرار است به صورت آزمایشی در قشم و کیش اجرا شود، به همه افراد ساکن ایران بنزین بارانه‌ای تعلق خواهد گرفت. هدف اصلی دولت از این طرح، دستیابی به عدالت در توزیع یارانه معرفی شده است.

جلیل سالاری معاون وزیر نفت و مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، درباره طرح بنزین برای همه به رسانه‌ها می‌گوید: «در طرح جدیدی که برای سهمیه سوخت تعبیه شده و به صورت آزمایشی در قشم و کیش اجرایی شده است، سهمیه‌های مانده در کارت‌های سوخت حفظ خواهد شد.»

او اضافه می‌کند: «سهمیه خودروهای عمومی به حساب بانکی صاحبان خودرو واریز می‌شود و ما در خصوص خودروهای شخصی هم سهمیه ۱۵ لیتری تمامی افراد خانواده را به حساب سرپرستان خانوار واریز می‌کنیم. امکان خرید و فروش، بازگردانی و جابه‌جایی نیز وجود دارد.»

سالاری با بیان اینکه در طرح جدید سهمیه‌بندی بنزین به ازای هر نفر چه صاحب خودرو باشد چه نباشد، ماهانه ۱۵ لیتر بنزین واریز می‌شود، ادامه می‌دهد: «خانوارهای صاحب خودرویی که مجموع سهمیه نفرات آنها کمتر از سهمیه فعلی ۶۰ لیتر می‌شود، در طرح پایلوت بررسی می‌شوند که سهمیه ۶۰ لیتر آنها حفظ شود.»

به گفته مدیرعامل شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی، سهمیه بنزین امکان مبادله دارد و می‌تواند هم به صورت کارت به کارت و هم در سامانه مبادله جابه‌جا شود. به عبارت دیگر، سهمیه بنزین یک اعتبار است که به حساب سرپرستان خانوار واریز می‌شود و آنها می‌توانند این اعتبار را استفاده کنند یا بفروشند.

یارانه خودروها را به تمام مردم می‌دهیم وزیر نفت نیز در جمع رسانه‌ها در رابطه با این طرح می‌گوید: «در حال حاضر ما ۲۷ میلیون کارت سوخت در کشور داریم. دولت مصمم است یارانه‌ای را که امروز به خودروها داده می‌شود به تمامی مردمی که خودرو ندارند نیز تعلق گیرد و آنان بتوانند از یارانه بنزین نیز

لیلامرگن

روزنامه‌نگار

اتفاق مثبتی که اجرای این طرح می‌تواند ایجاد کند، این است که شدت مصرف انرژی در ایران کاهش می‌یابد و سپس منابع مالی و سرمایه‌ای فروش داخلی مدیریت می‌شود. به این ترتیب مادر تولید و مصرف نفت و گاز به یک تناسب می‌رسیم

خبر

الگوی مصرف برق تغییر نکرده است

مدیرعامل شرکت مدیریت شبکه برق ایران و سخنگوی صنعت برق در خصوص نظام تعرفه‌گذاری صنعت برق گفت: «رویکرد وزارت نیرو در اصلاح تعرفه‌های برق و واقعی‌سازی نرخ‌ها برای مشترکان پرمصرف، بهینه‌سازی مصرف برق و تأمین برق پایدار برای عموم مشترکان بوده است.»

مصطفی رجبی مشهودی تأکید کرد: «هدف این طرح اصلاح مصرف مشترکان پرمصرف و حمایت از مشترکان با مصرف زیر الگو و تأمین برق پایدار برای همه مشترکان است.»

رجبی مشهودی ادامه داد: «الگوی مصرف مشترکان در مناطق مختلف هیچ تغییری نکرده و هم‌اکنون الگوی مصرف برای مشترکان ۲۰۰ کیلووات ساعت در ماه است.»

وی با بیان اینکه کشور به لحاظ جغرافیایی و شرایط جوی و دمای هوا به پنج منطقه جغرافیایی تقسیم شده است، افزود: «این دسته‌بندی و الگوهای پیشین تعیین شده به هیچ عنوان تغییر نکرده؛ حتی سقف بهره‌مندی از پاداش‌ها و مشوق‌ها نیز تسهیل شده و در مناطق عادی الگوی کم‌مصرفی، از ۸۰ کیلووات ساعت ماهانه که در گذشته وجود داشت، به ۱۰۰ کیلووات ساعت در

ماه‌های غیر گرم و از ۱۰۰ کیلووات ساعت در ماه به ۱۵۰ کیلووات ساعت در ماه‌های گرم افزایش یافته است.» رجبی مشهودی با اشاره به اینکه الگوی مصرف در مناطق گرمسیر یک که شامل نوار جنوبی کشور است، در ماه‌های گرم ۳ هزار کیلووات ساعت در ماه بود که بدون تغییر مانده است، خاطرنشان کرد: «بیش از ۸۰ درصد از مشترکان خانگی در مناطق عادی قرار دارند.»

سخنگوی صنعت برق تشریح کرد: «در مناطق عادی بیش از ۷۵ درصد و در مناطق گرمسیر یک حدود ۹۵ درصد از مشترکان و مشمول افزایش تعرفه نمی‌شوند و تغییری در نحوه محاسبه قبوض برق خود شاهد نیستند. همچنین در این آیین‌نامه مشوق‌هایی برای مشترکان خانگی در نظر گرفته شده به طوری که اگر مشترکی در ماه‌های گرم مصرف خود را نسبت به مدت مشابه سال گذشت کاهش دهد و مصرف برق آن کمتر از الگو باشد متناسب با کاهش مصرف مشمول دریافت پاداش خواهد بود. علاوه بر آن، تعرفه مشترکانی که مصرف آنها کمتر از ۵۰ درصد الگوی منطقه و تحت پوشش کمیته امداد و سازمان بهزیستی باشند رایگان محاسبه خواهد شد.»

سخنگوی صنعت برق همچنین با اشاره به اینکه اجرای مصوبه مربوط به آیین‌نامه نحوه محاسبه برق مصرفی مشترکان از ابتدای بهمن‌ماه در کشور کلید خواهد خورد، خاطرنشان کرد: «برق مصرفی دی‌ماه مشترکان مشمول این مصوبه نخواهد بود و یکی از دلایل اصلی این وقفه یک ماهه، آگاه‌سازی بیشتر مشترکان از طریق فعالیت‌های اطلاع‌رسانی در شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ها به منظور آشنایی مردم با الگوهای منطقی مصرف بوده است. حتی در این آیین‌نامه پیش‌بینی شده که اگر کسی بتواند مصرف خود را از قبل برنامه‌ریزی کند که در کدام پله قرار گرفته، می‌تواند از پنج درصد تخفیف برخوردار شود.»